

ZAMONAVIY TA'LIMDA PEDAGOGIK
TEXNOLOGOYALARDAN FOYDALANISH

Abdiyeva Quysintosh Azadovna

*Toshkent amaliy fanlar universiteti, Boshlang'ich ta'lim
nazariyasi va metodikasi kafedrası katta o'qituvchisi*

Ro'zaliyeva Nargiza Bekmurod qizi

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3- kurs talabasi

Annotatsiya: Maqolda zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchiga turli xil innovatsion usullardan foydalanish, yangicha qarashlar xususida fikrlar yuritiladi. Unda kuylash malakalarining nazariy asoslari bilan tanishish bilan bir qatorda ta'lim jarayonida umumdidaktik va maxsus musiqa pedagogikasining asosiy tamoyillari va ularning mazmun-mohiyatini o'quvchilarga singdirish uslublari ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, axborot texnologiyalari, kompyuter, dars, tarbiya.

Ta'lim o'qituvchi va o'quvchilarning hamkorlikdagi faoliyati bo'lib, shu jarayonda shaxsning taraqqiyoti, uning ma'lumoti va tarbiyasi ham amalga oshadi. Darslarda o'qituvchi o'z bilimi, ko'nikma va malakalarini mashg'ulotlar vositasida o'quvchilarga yetkazadi, o'quvchilar esa uni o'zlashtirib borishi natijasida undan foydalanish qobiliyatiga ega bo'ladi. O'rganish jarayonida o'quvchilar o'zlashtirishning turli ko'rinishlaridan foydalanishadi, ya'ni o'zlashtirilayotgan ma'lumotlarni qabul qilish, qayta ishlash hamda amaliyotga tatbiq etishda o'ziga xos tafovutlarga tayanadi. Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchilarning dars paytidagi hamkorligi, o'quvchilarning mustaqil ishlashi, sinfdan tashqari ishlar shaklida ta'lim va tarbiya masalalari hal etiladi.

“Texnologiya” yunoncha soʻzdan kelib chiqqan boʻlib “techne” - mahorat, sanʼat, malaka va “logos” - soʻz, taʼlimot maʼnolarini anglatadi. “Pedagogik texnologiya” - taʼlimni texnologiyalashtirish sohasida pedagogik hodisa va jarayonda qoʻllaniladigan tushuncha. Hozirgi vaqtda zamonaviy taʼlim sharoitida oʻqitish usullari taʼlim maqsadlarini oʻzgartirish, kompetensiyaga asoslangan yondashuv asosida qurilgan yangi avlod davlat taʼlim standartini ishlab chiqish bilan bogʻliq murakkab davrni boshdan kechirmoqda. Oʻquv jarayonida talabning kognitiv va ijodiy faoliyatini amalga oshirish uchun taʼlim sifatini oshirish, oʻqish vaqtidan samarali foydalanish va oʻquvchilarning reproduktiv faolligi ulushini kamaytirish imkonini beradigan zamonaviy taʼlim texnologiyalaridan foydalaniladi. Zamonaviy taʼlim texnologiyalari yoshi va taʼlim darajasidan qatʼi nazar, individuallashtirishga, oʻquv jarayonining masofali va oʻzgaruvchanligiga, talabalarning akademik harakatchanligiga qaratilgan.

Zamonaviy texnologiyalar hissiy qulay muhitda o'quvchilarning faol ko'p bosqichli kognitiv faoliyati jarayonida fan va o'quv bilim va ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish, o'rganish uchun ijobiy motivatsiyani rivojlantirish imkonini beradi. Hozirgi bosqichda pedagogik texnologiya tushunchasidan pedagogik amaliyotda faol foydalanilmoqda. Biroq, uni tushunish va qo'llashda katta tafovutlar mavjud, shuningdek, turli olimlar tomonidan berilgan ko'plab ta'riflar mavjud, masalan, B.T.Lixachev, V.P.Bespalko, I.P.Volkov pedagogik texnologiyani barcha ta'riflarning ma'nolarini o'zida mujassam etgan mazmunli umumlashtirishdir. Turli mualliflar G.K.Selevkoning fikricha, "pedagogik texnologiya" tushunchasini uch jihat bilan ifodalash mumkin:

- 1) ilmiy: pedagogik texnologiyalar - pedagogika fanining maqsadlari, mazmuni va o'qitish usullarini o'rganuvchi va ishlab chiqadigan hamda pedagogik jarayonlarni loyihalashtiruvchi qismi;
- 2) protsessual va tavsifiy: jarayonning tavsifi (algoritmi), rejalashtirilgan o'quv natijalariga erishish uchun maqsadlar, mazmun, usullar va vositalar majmuasi;
- 3) protsessual jihatdan samarali: texnologik (pedagogik) jarayonni amalga oshirish, barcha shaxsiy, instrumental va uslubiy pedagogik vositalarning ishlashi.

Shunday qilib, pedagogik texnologiya o'qitishning eng oqilona usullarini o'rganuvchi fan sifatida ham, o'qitishda qo'llaniladigan usullar, tamoyillar va tartibga soluvchilar tizimi sifatida ham, real o'quv jarayoni sifatida ham faoliyat yuritadi. Albatta, har bir o'qituvchi o'z faniga talabalarda chuqur qiziqish uyg'otishini, ular nafaqat o'ylanmasdan ma'ruza yozishni, balki aytilayotgan gaplarni tushunib yetishlarini, mantiqiy fikr yurita olishlarini, har bir dars yuk bo'lmasligini, balki har bir darsning o'ziga yuk bo'lmasligini xohlaydi. talabalar va o'qituvchi uchun quvonch. O'qituvchi gapiradi, o'quvchi esa tinglaydi va o'rganadi, lekin tayyor ma'lumotni tinglash o'qitishning eng samarasiz usullaridan biri hisoblanadi. Bilimni mexanik ravishda boshdan boshga o'tkazib bo'lmaydi (eshitilgan - o'rganilgan). Shuning uchun o'quvchini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish zarur. Talaba fanga qiziqish bilan faqat o'z faoliyatida ma'lumotni o'zlashtira oladi. Binobarin, o'qituvchi informator rolini unutishi, u o'quvchining bilish faoliyatining tashkilotchisi, muvofiqlashtiruvchisi rolini o'ynashi, o'quvchi uchun darsda barcha turdagi o'quv va bilish faoliyatini tashkil qilishi kerak.

Talabaning o'quv va kognitiv faoliyati o'zlashtirilishi kerak bo'lgan o'quv materialiga mos kelishi kerak. Faoliyat natijasida talaba mustaqil ravishda har qanday xulosaga kelishi, o'zi uchun bilim olishi kerak. Didaktikaning eng muhim tamoyili - bilimlarni mustaqil yaratish tamoyili bo'lib, u bilimni o'quvchi tomonidan tayyor shaklda emas, balki o'qituvchi tomonidan tashkil etilgan ma'lum bir bilish faoliyati natijasida yaratilishidan iborat. . Binobarin, har xil turdagi pedagogik texnologiyalar talabalarning bilim va ijodiy qiziqishlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalardan faol foydalangan holda tizimli ishlar o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini, o'quv faolligini oshiradi, bilimlarni chuqur va doimiy o'zlashtirishni ta'minlaydi, o'quvchilarning tafakkuri, xotirasi va nutqini rivojlantiradi, halollik, mehnatsevarlik va vijdonli munosabatni tarbiyalashga xizmat qiladi. tarbiyaviy ishlar, shuningdek, asosan talabalarning reproduktiv faoliyatini faollashtiradi. O'qitishning muhim xususiyati - bilimlardan foydalanish, ularni umumlashtirish va tizimlashtirishda samarali faoliyat uchun sharoit yaratishdir.

Ta'lim jarayonini bunday tashkil etish o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi, ularni diqqatli bo'lishga majbur qiladi, ularni tahlil qilishga, taqqoslashga, asosiy narsani ajratib ko'rsatishga o'rgatadi, ularni sinfdagi passiv tinglovchilardan faol ishtirokchiga aylantiradi. Shunday qilib, har xil turdagi texnologiyalar o'quvchilarning kognitiv va ijodiy qiziqishlarini rivojlantirishga yordam beradi. Biroq zamonaviy ta'lim va axborot texnologiyalarini joriy etish ularning an'anaviy o'qitish metodikasini to'liq o'rnini bosishini anglatmaydi, balki uning tarkibiy qismi bo'ladi.

Bugungi kun o'qituvchidan ilg'or pedagogik va yangi axborotlar texnologiyalaridan o'quv jarayonida foydalanishni talab etmoqda. Yuqoridagilardan kelib chiqib, tajribalarimiz asosida dars mashg'ulotlarida interfaol metodlarni qo'llash orqali ta'lim-tarbiya berish yo'llariga doir fikrlarimizni bayon etamiz. O'ylaymizki, u o'quv mashg'ulotlari samaradorligini oshirishda hamkasblarimizga amaliy yordam beradi. Shuningdek, o'quvchilarni o'z yo'nalishini tanlash va mustaqil hayotga tayyorgarlik ko'nikmalarini shakllantirishdek mas'uliyatli vazifani bajarishda ularning yaqin ko'makchilardan biriga aylanadi. Hozirgi davr o'qituvchi va o'quvchi oldiga katta talablar qo'yimoqda, bu talablarning eng asosiysi - darsning samaradorligi, uning sifatligi, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalariga, maktablardagi turli xil o'quv mashg'ulotlari, ularni tashkil qilinishi va u orqali o'quvchilarni turli bilim va ko'nikmalarni egallab olishidir.

Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida dars jarayonini tashkil etishda o'qituvchi dastlab:

- darsning maqsadi;
- maqsadga erishish yo'llari;
- o'quv materiallarini taqdim etish usullari;
- o'qitish metodlari;
- o'quv topshiriqlarining turlari;
- muhokamalar uchun savollar;
- munozara va bahslarni tashkil etish yo'llari;
- o'zaro aloqa usullari va kommunikatsiya singari omillarni aniqlab olishi lozim bo'ladi.

Zero, pedagogik texnologiya - bu o'rganish nazariyasiga asoslangan va

rejalashtirilgan natijalarni taʼminlovchi taʼlim faoliyatini tashkil etish usullari, uslubiy texnikasi, shakllari yigʻindisidir. Oʻqituvchi uchun yillar davomida shakllangan darsning stereotiplarini engib oʻtish juda qiyin. Talabaga yaqinlashish va xatolarni tuzatish, tayyor javobni taklif qilish istagi katta. Talabalar ham xuddi shunday muammoga duch kelishadi: ular uchun oʻqituvchini yordamchi, kognitiv faoliyat tashkilotchisi rovida koʻrish odatiy holdir. Bugungi kunda zamonaviy darsni muvaffaqiyatli oʻtkazish uchun oʻz pozitsiyangizni yangicha tushunish, nima uchun va nima uchun oʻzgarishlar kerakligini tushunish va birinchi navbatda oʻzingizni oʻzgartirishingiz kerak.

Kompyuter texnologiyalari turli xil interaktiv xarakterdagi topshiriqlardan foydalanish imkoniyatini beradi. Masalan, oʻquvchilar voqealarni xronologik ketmaketlikda joylashtirish, fanga oid atamalar va tushunchalarni toʻgʻri izohlash yoki oʻng va chap qatordagi atamalar va ularning maʼnosini mos ravishda strelka bilan koʻrsatish yoki berilayotgan mavzudagi tayanch soʻzlarni toʻldirish, test topshiriqlarini bajarish, krosvordlarni yechish kabi topshiriqlarni qanday ajarganliklarini katta ekranda multimedia yordamida tushirilgan javoblar bilan taqqoslab, bilib borishlari mumkin boʻladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tolipov U.K., Sharipov Sh.S. Oʻquvchi shaxsi ijodkorlik faoliyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari. – T., Fan, 2012
2. Yoʻldashev J. G., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. – T: Fan va texnologiya, 2008.
3. Okhunov, M., & Minamatov, Y. (2021). Application of Innovative Projects in Information Systems. *European Journal of Life Safety and Stability* (2660-9630), 11, 167-168.
4. Minamatov, Y. E. U. (2021). APPLICATION OF MODULAR TEACHING TECHNOLOGY IN TECHNOLOGY. *Scientific progress*, 2(8), 911-913.
5. Минаматов, Ю. (2021). УМНЫЕ УСТРОЙСТВА И ПРОЦЕССЫ В ИХ ПРАКТИЧЕСКОЙ ЭКСПЛУАТАЦИИ. *Eurasian Journal of Academic Research*, 1(9), 875-879.